

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gld. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XII.

V Celovcu, 10. svečana 1893.

Štev. 4.

Jubilej sv. Očeta.

Jubilej pomeni vesel spominski dan. Dne 19. svečana bodo sv. Oče papež Leon XIII. praznovali petdesetletnico svojega škofovanja, ker bo tistega dne ravno 50 let, kar so bili povišani v škofovsko čast in oblast. Kedar oče obhaja svoj god ali rojstni ali kak drug spominski dan, zbirajo se njegovi pridni otroci veseli okoli njega, mu čestitajo ter mu želijo še dolgo življenje, zdravje in vse dobre na svetu in v večnosti. Papež pa so nekak duhovni oče čez vse katoliške kristjane, zato se veselijo to leto vsi verni katoličani, da je dobri Bog sv. Očeta pri zdravju ohranil, da so dočakali tako lep spominski dan. Kako redko se prigodi, da bi bil kdo 50 let škof! Sedanjemu sv. Očetu je dal Bog to dočakati in podaljšuje njih življenje menda zato, ker vé, da so sv. Oče Leon XIII. pravi papež za sedanji čas. Že 50 let škof biti, kaj so morali v tem času vse doživeti, poskusiti! Nenavadna modrost sv. Očeta je deloma dar Božji, deloma pa zaklad, nabran iz mnogoletne skušnje.

Sv. Očeta Leona XIII. ljubimo in spoštujemo posebno iz treh nagibov. Prvi nagib je ozir na njih visoko dostojanstvo, ker so od Boga nam postavljeni najvišji pastir, namestnik Kristusov. Iz tega nagiba moramo spoštovati in ubogati vsakega papeža. Drugi in tretji vzrok naše ljubezni in našega spoštovanja pa ste dve lastnosti sv. Očeta: njih modrost in njih ljubezen do Boga, do cerkve in do vseh narodov na zemlji. Zavoljo njih modrosti bo svetovna zgodovina Leona XIII. prištevata največim možem. Še krivoverci in neverci se čudijo in klanjajo modrosti in bistri pameti 80-letnega starčeka, ki sedijo zdaj na stolu sv. Petra. Ta modrost se razodeva posebno v okrožnicah, ki jih sv. Oče pošilja med katoliški svet. Med tem ko se celi svet prepira in si glave beli, kako rešiti socialno vprašanje, kako zabraniti prekucijo, kako pravično razsoditi med bogatini in reveži, med delavci in gospodarji, in so že mnogi, ki se za modre štejejo, pri tem vprašanju zagazili v najhujše zmote, — so sv. Oče v okrožnici „o delavskem vprašanju“ na podlagi krščanskih naukov to reč čisto jasno razložili ter svetu pokazali pot, kako je treba to vprašanje rešiti na podlagi krščanske pravičnosti. Vsi katoliški učenjaki spoznavajo, da

zamore ta okrožnica služiti kot temeljni kamen za rešitev socialnega vprašanja. — S svojim bistrim, orlovim očesom so sv. Oče Leon XIII. spoznali, kako imenitno je za slovanske narode krščansko-kulturno delo, katero sta pričela Solunska brata in modrijana sv. Ciril in Metod; zato so z okrožnico „grande munus“ opozorili slovanske narode na ta dva znamenita moža in nju delovanje ter Slovane spodbudili k večjemu čiščenju teh dveh svetnikov. Videvši divno duševno gibanje med Slovani, hoteli so sv. Oče to gibanje napeljati v pravo strugo, v tir krščansko-katoliške vere in cerkve, ktera bodi naša luč in bramba v posvetnih, kakor v dušnih zadevah in potrebah. Zato so rekli slavjanskim romarjem: „Da se nobeden od vas ne loči od cerkve, o kateri vaš sv. Jeronim pravi: kdor noče imeti cerkve za svojo mater, ne more Boga imeti za svojega očeta.“ — Monarhični krogi na Francoskem so sv. Očetu zamerili, da so se izrekli za republiko (ljudovlado), in ti krogi trdijo, da republika pomeni oblast nevere ter da je le pod kraljevo ali cesarsko vlado mogoče, braniti vero in cerkev. Če se pa po svetu okoli ozremo, vidimo v Ameriki republike, ki spoštujejo vero in katoliško cerkev, nasprotno pa vidimo v Evropi marsiktero monarhijo, kjer se cerkev zatira, ne da bi kronani vladar to zabraniti hotel ali mogel. Ker se je razum Rusije povsod v Evropi upeljalo že ustavno vladanje, približali smo se republiko že v toliki meri, da oblast vladarjev vidno peša. Posebno pa je na Francoskem že skoro vse ljudstvo prekinano z demokratičnim duhom, zato imajo sv. Oče prav, ako se ne zanašajo toliko na pomoč raznih princev, ki bi radi zasedli francoski prestol, pa za to nemajo dovolj moči, ampak želijo okrepiti in ojačiti katoliško zavest med ljudstvom samim, ker tisto bo potem že samo za to skrbelo, da se pravični, krščanski možje postavijo k vladnemu krmilu.

Svojo ljubezen do vseh narodov pa so sv. Oče pokazali že pri mnogih prilikah. Da govorimo najprej o Slovanih, spominjati se nam je še enkrat okrožnice „grande munus“ in lepega sprejema, ki so ga potem bili deležni slovanski romarji. Katoliškim Črnogorcem se je dovolila slavjanska liturgija. Za Bolgare kažejo sv. Oče veliko skrb ter podpirajo tam krščansko-katoliške zavode, vsled česar je že mnogo Bolgarov prestopilo h katoliški

veri. Hrvate branijo proti Madjarom, in že davno bi v Zagrebu sedel kak madjarski ali pa madjarski nadškof, ko bi sv. Oče toliko ne zavirali tega imenovanja. Tudi Ruse vabijo sv. Oče ljubeznivo k sebi in se vedno pogajajo s to veliko slovansko državo; žalibog da prevladuje tam še pravoslavna zagrizenost. Kedar bo pa Bog hotel, potegnil bo drug veter, ki bo podrl versko steno med zapadnimi in izhodnimi Slovani.

V ljubeznipolnih okrožnicah govorijo sv. Oče tudi z drugimi narodi, kakor Francozi, Italijani, Španci, Nemci itd. ter jih učijo, kako naj se obnašajo v verskih, socialnih in političnih vprašanjih, da dosežejo častni blagor in večno zveličanje. Za divje narode pa skrbijo s tem, da na vse štiri strani sveta pošiljajo svoje misijonarje, oznanjevalce sv. Kristusove vere, ter te može podpirajo, kar njih moči dopuščajo.

Tako modrega, ljubeznivega in skrbnega Očeta imamo mi katoličani v osebi papeža Leona XIII. Spoštujemo jih celó krivoverci in pagani, kako da bi jih mi verniki ne? Na tisoče romarjev se bo letos zbralo v Rimu, da se poklonijo sv. Očetu. Tudi mi Slovenci ne bomo zaostali in mnogi iz nas se bodo pridružili avstrijskemu romarskemu vlakcu, ki pojde po veliki noči iz Dunaja v Rim. Tisti pa, ki bomo doma ostali, se bomo v tihi molitvi združili s svetim Očetom, naj bi ljubi Bog uslišal vse njihove želje in prošnje, posebno pa da bi jih rešil iz rok brezvercev in prekucuhov, v katerih oblasti zdaj zdihujejo, ter jim povrnil njih pošteno lastnino, njih mesto in njih deželo, po krivici jim ugrabljeno. Koroški Slovenci pa bomo papežev jubilej še posebej praznovali dne 12. malega travna zvečer v Celovcu, kakor smo sporočili v predzadnji številki.

Govor poslanca dr. Gregorca o koroškem peš-polku št. 7

(v 188. seji državnega zbora dne 23. pros. 1893.)

(Po stenografičnem zapisniku.)

Visoka zbornica! Dne 24. maja l. l. smo mi slovenski poslanci na g. ministra za deželno brambo stavili interpelacijo, ki se je v zadnjih odstavkih glasila:

V viharnej noči na Kamniškem Sedlu.

(Potopisna črtica. Spisal V. H.)

(Konec.)

Gosta megla, ktera je poprej pokrivala Sedlo, je zginila, tem temnejši oblaki pa so sedaj pokrivali orjaške glave skalnatih velikanov. Ako poprej zaradi goste megle in temne noči nisem mogel ničesar razločiti, videl sem sedaj vsakokrat, kedar se je zabliskalo, da se zbirajo vedno več skupine temnih oblakov, da se kopičijo nad vsem gorovjem, da celo pokrivajo Bistriško dolino od Kamnika proti Sedlu. Dasiravno pa so se prikazale te skupine oblakov, ako jih je razsvetlil blisk, v čisto določnej obliki, skoraj tako, kakor da bi bile naslikane na velikansko sliko, na kateri se občuduje mojsterski izvršena svetlo-tema, pokazale so se že vendar po par bliskih v čisto drugej podobi, iz česar sem sodil, kolik vihar da jih mora drveti sem ter tje. Ni treba omeniti, da je trebalo le še par trenutkov, da se je razvnela strašanska nevihta, nevihta, kakoršna more divjati in vihrati le v visokih planinah, a nikoli ne v ravnini. Blisk za bliskom, grom za gromom. Začelo je treskati na vseh straneh skoro naenkrat. Kakor na mah, prikazala se je vsa Logarska dolina, v enem trenutku od vseh strani razsvetljena od kakih peterih bliskov, strmečim očem. To ni bila več temna noč, to je bila svetla noč, razsvetljena seveda od jako čudne svečave, od oči bliščevega bliska. Nevihta postajala je vedno hujša: vrhunec pa je dosegla, ko je začelo bliskati in grometi tudi nad Brano in Veliko planjavo in pa nad Bistriško do-

lino, toraj v najbližji okolici Sedla. Da, to je bil strašansk prizor, divjelep prizor, kakoršnega le malokje kak človek doživi; če ga doživi, doživi ga nehote. A nehote ga mora tudi občudovati. Vse gorovje s svojimi dolinami spremenilo se je takorekoč v velikansk amfiteater, v katerem so igrale razbrzdane sile narave gromoglasno svojo igro. Kakor ognjene kače švigali so bliski na vse strani, spremljani od presilnega groma, ki je mogočno bučal in donel, ter se razlegal med gorovjem, odbijajoč se z mnogokratnim odmevom od sten skalnatih gor. Najsilneje pa je bilo bučanje in odmevanje groma nad Veliko planjavo, kjer je bilo, kakor se mi je dozdevalo, središče te velike nevihte, ki se je razprostirala čez vse Solčavske planine, od Ovšave tje do Bistriške doline, nad katero so se vili bliski v istej visočini, kakor je Kamniško Sedlo. V takošnem položaju čuti človek, čisto osamljen, v visočini, kjer ne raste nobeno drevo, kjer le še planinska zelišča pokrivajo skalnata tla, kjer je oddaljen od vseh človeških prebivališč, svojo majhno moč nasproti silam narave. Tu naj navedem besede moža, ki jih je pred več ko 100 leti napisal: „Drzovito naviseče, takorekoč preteče skale, na nebu se nakupičujoči hudourni oblaki, prihajajoči z bliskom in gromom, ognjeniki z vso svojo uničujočo silo, veliki viharji z opustošenjem, katero zapustijo za seboj, brezmejno veliko morje ko začne divjati, visok slap mogočne reke i. dr. storijo, da je naša zmožnost njim se ustavlja, v primeri z njihovo močjo, le neznatna malenkost. Toda pogled na nje je tembolj mikaven, čem groznejši je, ako smo le mi v varnosti; in mi imenujemo radi te predmete veličastne, ker povečajo du-

ševne moči čez navadno mero, in ker prouzročijo, da najdemo v nas čisto druge vrste zmožnost, njim se ustavlja, kar nam daje srčnost, da se zamoremo meriti z navidezno vsemogočnostjo narave.“ — Priznati moram, da nisem bil takrat nikakor v prijetnem položaju: a veličastnost tega prizora, ki se je razvijal pred mojimi očmi, in ki mi ostane neizbrisljiv, je storila, da sem pozabil na svojo nezgodo, ter se udal le užitku tega, kar se je pojavljalo mojim očem. Krasno je bilo videti, kako so se prikazovale stene visokih gor, včasih cele skupine gorovja s svojimi ožstrinami in jarki, v svetlobi bliska, ter se za trenotek zopet ognile v temo. Še mi je stala ta čudovita podoba jasno pred očmi, kar se zopet zasveti, in čaroviti prizor ponavljal se je na novo. Polagom je jela nevihta ponehavati; bliski postajali so vedno redkeji in gromenje, ki je poprej tako grozno bučalo med gorami, je polegalo. Toda s tem še seveda nevihta ni bila pri kraju. Blisk in grom še nista čisto ponehala, ko so začele padati debele kaplje deža. Od začetka kapljalo je le redko, kmalu pa je jelo vedno bolj in bolj liti, tako da je začela pod mano voda teči, dasiravno je bilo od vrha do mene le nekaj korakov. Deževalo je kakošne dobre pol ure tako, da mi je bila obleka vsa premočena. Komaj pa je dež malo ponehal, ko so se začele visoko gori na Brani in Veliki planjavi rušiti skale, ktere je, le rahlo viseče na stenah, spodjedla voda. S strašnim ropotom padale so navzdol po stenah, odrušujoče vedno več množino kamenja, dokler da so pridrele v kak jarek, po katerem so se vsipale naprej ter nazadnje priletele na plaz, kakoršen je videti ob koncu vsakega jarka. Čudno je bilo slišati to

1. Ali je Njegovi svetlosti znana tista naredba vojnega ministerstva, s katero se je slovenščina odpravila kot polkovni jezik pri peš-polku št. 7, in

2. ali je Njega svetlost volje, storiti potrebne korake pri vojnem ministerstvu, da se ta pravice slovenskega prebivalstva žaleča naredba zopet razveljavi?

Ta najkrotkejša izmed krotkih interpelacij do danes še ni bila odgovora vredno spoznana (čujte! na desni), zato sem se danes za besedo oglasil, da tisto interpelacijo natančneje pojasnim in da vnovič prosim za odgovor na njo.

Gospodje! Danes se bo težko tajilo, da žuga pruska podjarmljajoča država vso Evropo v vojni tabor spremeniti. Vsled tega so bile vse sosedne države primorane, vpeljati splošno vojaško dolžnost. Pri tem pa ima naša domovina večje težave, ker je sestavljena iz različnih narodov. Dokler so še vojake po starem načinu nabirali, bilo je mogoče, posluževati se pri vojni enega samega, recimo nemškega jezika. Drugače pa je, odkar se je uvedla splošna vojaška dolžnost. Zdaj smo dobili ljudsko vojsko, ki pomeni avstrijske narode v orožju, in zdaj ne gre več, da bi se pri vojaščini prezirale posebne lastnosti, pravice in potrebe teh narodov. Ker zdaj vojaki krajši čas služijo, ker jih je treba bolj hitro izuriti, in ker je med njimi silno veliko takih, da nemško ne znajo, zato je potrebno, pri izučevanju vojakov posluževati se njih materne besede. K temu še pride, da sedanja vojska s svojim groznim orožjem potrebuje zavednih in moralno krepkih vojakov. To moralno moč mora častnik v vojaku že v mirnih časih buditi in pospeševati, da jo zamore v vojskinem času porabiti. To se mu bo pa težko posrečilo, ako ne zna jezika podložnih vojakov. (Prav res! na desni.) Še manj pa tedaj, ako ima mržnjo, sovraštvo ali zaničevanje do narodnosti svojih podložnih vojakov. (Res je! na desni.) Iz rečenega je jasno, da morajo častniki poznati jezik svojih vojakov in da morajo do vojakov vseh narodov enako prijaznost in spoštovanje pokazati. Zavolj tega je tolažilno za avstrijske domoljube, da si vojna uprava že nekaj let prizadeva, tudi v tem oziru ustrezati potrebam našega časa. Člen 261. v prvem oddelku službenega reda ukazuje, da mora vsak častnik razumeti narodni jezik svojega polka. Za slovenske polke, posebno za 7. peš-polka, ki je znan pod imenom „koroški polk“ ali pa „Maroičič“ (zdaj Khevenhüller), ki se je že večkrat slavno odlikoval, so se izdali posebni ukazi, tako na primer oba dopisa vojnega ministerstva z dné 28. velikega srpana 1872 in z dné 30. kimovca 1872. V prvem dopisu se izrečno razloži, da je pod „narodnim jezikom“ kakega polka razumevati vsako narečje, katero govori najmanj 20 odstotkov tistega možta v polku, kar je nabranega v domačem dopolnilnem okraju. To velja tedaj tudi za slovenske vojake 7. peš-polka, zato se je v tem polku slovenščina priznala kot polkovni jezik, in zato se je v dopisu z dné 30. kimovca 1872 ukazalo, da se morajo pri tem polku vsi kadeti in oficirji naučiti slovenskega jezika, ako hočejo ob svojem času na višo stopinjo priti. Pa kaj pomagajo taki ukazi, ako se pa pri polkih ne spolnujejo in ne spoštujejo? Kaj pomaga to, če je še sedanji vojaški minister javno rekel, da je „narodni duh v armadi“ veliko vreden, in kako je vsak častnik

zavezan, poznati materni jezik svojih vojakov, — če se pa to ne drži, posebno ne pri slovanskih polkih, ako se take besede prezirajo? Kaj nam pomaga, če je g. minister za deželno brambo v tej visoki zbornici večkrat rekel, da je volja svitlega cesarja, da se z vojaki vseh narodov enako prijazno in spoštljivo ravna, če pa tukaj vsako leto pritožbe čujemo, da se ne ravna tako? Kaj pomagajo slednjič najboljši jezikovni ukazi vojnega ministerstva, če pa ta oblast, kedar se jej zdi, svoje ukaze sama ovrže (čujte! na desni), jih prezira in razveljavi, tudi na podlagi nezanesljivih in neresničnih podatkov, kakor se je nedavno zgodilo gledé slovenščine pri 7. polku.

Vojni upravi se je namreč zljubilo, z odlokem z dné 16. aprila 1892 odpraviti slovenski polkovni jezik pri 7. peš-polku, kateri jezik je bil že 20 let v veljavi, in sicer s tem razlogom, da zdaj pri koroškem polku izmed 100 vojakov ni več ko 10 Slovencev. Gospôda moja! Ta razlog je neresničen, on nasprotuje resničnim razmeram, kakor bom precej dokazal.

Če bi bilo to res, kar trdi vojna uprava, da bi bilo pri 7. peš-polku samo 10 odstotkov slovenskih vojakov, iz tega bi se dalo sklepati, da ponemčevanje na Koroškem grozno napreduje, da so Nemci narastli do 90%, Slovenci pa padli na 10%. Tako daleč pa še nismo. Res je sicer, da se v nobeni deželi našega cesarstva ne ponemčuje tako kruto, tako poredno in tako zagrizeno, kakor na Koroškem. (Čujte! na desni.) Vendar pa se število Slovencev ni ponižalo dosti pod eno tretjino vsega prebivalstva. Za to imam klasično pričó, namreč zadnji nemški strankarski shod (parteitag) v Celovcu. Po poročilu „Tagespost“ se je tam sešlo okoli 1000 strankašev, drugi listi so bolj skromni in se zadovoljijo s 500 pristaši (smeh na desni), med njimi so bili odlični poslanci, kakor Ghon, Steinwender in Dumreicher. Čemu so se pa ti gospodje tam zbrali? Odgovor: Da svojo stranko uredijo. Zoper koga pa? Zoper slovensko agitacijo. Baron Dumreicher je celó naredil meni nerazumljivo opazko, da sicer Nemcem ne bi nič pomagala njih (dvtretjinska!) večina proti tujemu navalu. In kdo je ta naval? Ti grozni Slovenci!

Iz tega se zamore pač sklepati, da mora na Koroškem vendar še nekaj Slovencev biti, in to še precej. Kajti resni možje se ne bodo vojskovali zoper to, kar ni ali kar je že čisto strohnelo; taki gospodje, kakor Ghon, Steinwender itd. pa bodo vendar hoteli za resne možje veljati. Sklepam pa dalje in rečem, da mora tudi pri koroškem polku nekaj slovenskih vojakov biti, in to še precej. Kajti to ni verjetno, da bi bile tam vojaške komisije za novačenje tako svojevlagne in strankarske, da bi samo po nemških občinah hodile in samo nemške novince pobirale, slovenske pa izpuščale. To ni verjetno, kakor tudi to ni, da bi slovenski mladenčiči ne bili toliko krepki in za vojaško službo sposobni, kakor nemški. (Posl. Klun: ravno narobe!)

Nemški „parteitag“ tedaj ni samo slovesna napoved vojske zoper Slovence, on je tudi klasična pričó, da je na Koroškem še toliko Slovencev, da se jih še najresnejši možje in politiki bojijo in se tresejo za svoje nemške rojake, katerim bojda od Slovencev nevarnost preti.

nisem mogel uživati, kajti zopet je prišla megla, ter mi je zakrila ne le sonce, temuč tudi pot, ki pelje v Okreš, tako da sem moral ostati na vrhu Sedla skoraj do poldne. Nazadnje, že vsega čakanja, pa tudi lakote sit, sem se podal na pot, dasiravno je bila še deloma preprežena z meglo. Od začetka sem jo zgrešil, ker sem pod Brano predaleč šel, tako da sem, zagledavši jo pod seboj, moral splezati navzdol, preden sem mogel priti na njo. Prišedši v Okreš, našel sem pri prijaznih ljudéh dobro postrežbo. Skoraj mi niso hoteli verjeti, da sem bil gori na vrhu Sedla čez noč, ko je tako bliskalo in gromelo, da se ni moglo spati. No, prešlo je vse dobro. Kar pa je najbolj čudno, je, da nisem dobil nobenega ne smrtnega kašlja, niti hitrominljivega ne.

Smešničar.

Gospodar: „Kako je pa to, da sena vselej tako hitro zmanjka, slama pa ostaja?“

Hlapec: „Pustite volom zelene očale narediti, da se jim bo slama zelena videla, morda jo bodo potem rajši jedli.“

Sodnik: „Ali ste že spet tukaj! Ali veste, kolikokrat ste bili že kaznovani?“

Potepuh: „To boste vi bolje vedeli; jaz si takih rečij ne zapisujem.“

Častnik (v vojaški šoli): „Zakaj vojaki ne smejo svojega kruha prodajati?“ Novinec: „Da si drugi svojih želodcev ne pokvarijo.“

Tedaj pač ne more resničen biti izgovor, s katerim je vojaško ministerstvo odpravilo slovenščino pri 7. peš-polku. Do istega zaključka pridemo s podatki statistike. Pri zadnji štetvi se je na Koroškem našlo 254.597 Nemcev in 101.030 Slovencev, to dá 28% Slovencev. Toraj mora tudi pri koroškem polku 28 odstotkov slovenskih vojakov biti, kar po dopisu vojnega ministerstva z dné 28. avgusta 1872 zadostuje, da slovenščina obvelja kot polkovni jezik. Znano pa je, da morajo slovanske manjšine pri ljudski štetvi mnogo kričice in sile trpeti. O tem so se čule pritožbe tudi iz Koroške. Toraj sem opravičen reči, da je na Koroškem število Slovencev veliko večje, kakor kaže ljudska štetev. Koroški škofijski šematizem računa število Slovencev na 125.000. (Klici: tako je tudi res!) To je pa več ko ena tretjina vsega prebivalstva, in tako so zmirom trdili tisti, ki deželo poznajo, da je namreč na Koroškem $\frac{2}{3}$ Nemcev in $\frac{1}{3}$ Slovencev. Iz tega pa sklepam, da mora tudi pri koroškem polku vsaj 33 odstotkov slovenskih vojakov biti. To je tem bolj verjetno, ker je vojno ministerstvo samo že večkrat našlo še več slovenskih vojakov pri tem polku, in sicer l. 1879. celih 40 odstotkov, l. 1882. pa celó 42 odstotkov. Da bi zdaj bilo samo 10% Slovencev, to vendar ne more res biti.

Gospôda moja! Take reči, ki se po odstotkih presojuje, opazujejo se navadno natančno, posebno kedar odstotki niso stalni. Vsakemu se bo toraj čudno zdelo, kako je to mogoče, da se je število slovenskih vojakov pri koroškem polku tako hitro skrčilo, da je padlo od 42 odstotkov v letu 1882. na 10 odstotkov v letu 1892, tedaj za celih 32 odstotkov. Iz ljudskega gibanja se to ne dá razjasniti, kajti zadnja ljudska štetev je pokazala, da je število Slovencev padlo le za 1.2% ne pa za 32%. Tukaj morajo tedaj drugi uzroki biti. Kakšni so ti uzroki, na to mi slovenski poslanci lahko natančno odgovorimo iz podatkov, ki smo jih dobili iz Koroškega. Mi vemo natančno, kdo je delal zoper slovenščino pri 7. peš-polku skozi več ko 20 let; mi vemo, kako je delal in zakaj, dokler se ni slovenščina res odpravila. (Dalje sledi.)

Dopisi prijateljev.

(10 kron) podaril je v korist družbe sv. Cirila in Metoda rodoljubni župnik na Žihpoljah, preč. gosp. Simon Čemer. Presrečna hvala! Živel nasledniki!

Iz Celovca. († Dr. Josip Štefan.) Na Dunaju je umrl dné 7. prosinca t. l. mož, rodom koroški Slovenec, ki je zbog velike svoje učenosti slovel po vsej Evropi. Ta naš rojak je bil dvorni svetovalec dr. Jos. Štefan, podpredsednik cesarske akademije znanosti, profesor matematike in fizike na vseučilišču, eden največjih fizikov (prirodoslovcev) našega časa. Spisal je mnogo učenih knjig. Pokojni dr. Štefan se je porodil l. 1835. v Št. Petru pri Celovcu. V mladih letih se je marljivo poskušal tudi v svoji materinščini in sodeloval pri A. Janežičevi „Slov. Bčeli“ in „Slov. Glasniku“ ter dopisoval tudi „Novicam“ in „Vedežu“. Pri rajnem dr. Štefanu so se zopet vresničile pesnikove besede:

„V zbor učenih, vedi slava,
Stopi moder, bistra glava . . .
Kdo je mar?
Taka glava korenine
Je slovenski oratar!“

Iz Št. Lenarta pri sedmih studencih. (Selitev v Ameriko in še nekaj). V Ameriko je odpotovalo več vrlih Slovencev iz naše fare. Mi jim sicer želimo mnogo sreče tam preko morja, a pričakujemo, da nas ne bodo pozabili in se skoro povrnilo v ljubo svojo domovino, ki tako težko pogreša sine svoje. — Pred kratkim mi je prišla v roke nemška knjiga „De moribus Ruthenorum“, katero je spisal Viktor Hehn in ki je prišla na svitlo v Stuttgartu l. 1892. V tej knjigi se nahajajo na strani 177. nastopne jako pomenljive besede: „Kinder, die in den ersten Jahren eine fremde Sprache sprechen und den Elementarunterricht in dieser erhalten, werden auf Zeit ihres Lebens moralische und intellectuelle Krüppel.“ (Otroci, ki v prvih letih tuj jezik govorijo in prvi nauk v tem jeziku dobivajo, postanejo za vse svoje žive dni mravstvene in duševne sirote.) Ne bi škodilo, ko bi si te besede zapisali za ušesa vsi oni, ki vedno in vedno kričijo, da se morajo njih slovenski otroci učiti že v prvej mladosti nemškega jezika in se tudi v ljudski šoli poučevati na podlagi tujega jezika.

Od Ziljske Bistrice. (Letni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda). Dné 29. prosinca 1893 smo imeli letni občni zbor podružnice sv. Cirila in Metoda za slov. Ziljsko dolino in faro Vrate v prostorni gostilni g. Franca Janaha. Počastil nas je gosp. Noll, imenitni pevec iz bele Ljubljane, in nam je v lahko umljivem govoru razložil namen podružnice sv. Cirila in Metoda. Njegove besede so bile tako navdušene, da so bili

ropotanje in rožljanje kamenja, ki se je neprenehoma vdiraló, — včasih na več mestih naenkrat — ter se vsipalo doli po žlebeh. Ko se je visoko gori v stenah vdrl kamen, bilo je to ropotanje komaj slišno; toda vedno večje in večje je prihajalo kamenje, dokler da je nizko doli na koncu žlebov čisto potihnilo. Tudi tega je bilo nazadnje konec. Začelo se je celo jasnití, tako da so se že zvezde videle; a to le za malo časa. Nazadnje je zopet nastopila tista neprijetna megla, kakor v začetku, ko sem prišel na vrh, le da je bila sedaj veliko mrzlejš, kar sem tembolj čutil, ker sem bil ves premočen. Ta megla ni več odstopila do ranega jutra. To neizrečno dolgo noč, to megleno noč popisati pa je nemogoča stvar. Da nisem mogel niti za trenotek zaspati, je razumljivo. Vedno je bila videti le ta sivotemna megla, in če sem mižal, odpiral sem vendar neprestano oči, ali bo že zgnila ta megla, ali ne, ali se že svita, ali ne. Zastonj! Po dolgem, dolgem času začelo se je vendar svitati, in tudi megla je deloma izginila. Zapazil sem zdaj, da se mi je napravilo po vsej obleki ivje, kakoršno se opazuje le po zimi.

Nad vse krasen je bil solnčni vzhod. Tam na vzhodu začeli so v svitlej zariji rumeneti oblaki; vedno bolj in bolj se je žarilo, dokler da je bilo videti vse obzorje kakor plameneče morje, ki se je lesketalo v škrlatnej svetlobi, in iz kterega so se povprek na vse strani razprširali žarki za njim plavajočega solnca. Veličastno priplavalo je solnce izza oblakov ter je obdalo vrhove skalnatih gorá s svojim čarobnim svitom. Zarudele so stene sinjih gorá, kakor da bi jih iznenadil prihod kralj dneva in svitlobe. Toda tega prekrasnega prizora

marsikteri do solz ginjeni. Kratkočasili so nas pa tudi naši domači pevci in pevke iz Bistrice, Zahomeca in Gorjan, ki so prelepe slovenske pesmi prepevali. Z veseljem moremo zatrditi, da je bila navdušenost velika, da je bila posebno mladina v obilnem številu pričujoča, tako da se tudi o nas more reči: Slovan v krásni Ziljski dolini se zbuja in gre na dan! Presrečna hvala v prvi vrsti vrlemu g. Nollju za krasen njegov govor, potem našim izvrstnim pevcem in vsem udeležencem zborovanja.

Iz Kanalske doline. († Dr. Matej Lutman.) Nemila smrt nam je zopet pokosila v lepi moški dobi stoječega moža, odličnega duhovnika, ki je stal v prvi vrsti boritelj za čast sv. cerkve in pravice ljubljene svojega národa slovenskega. Dne 24. prosinca t. l. je umrl po kratki a mučni bolezni v Lipaljevsi Kanalske doline ondotni farni upravitelj, veleč. g. dr. Matej Lutman, vzoren duhovni pastir in vnet ter požrtvovalen rodoljub, o katerem veljajo besede sv. pisma: „Ljub je bil Bogu in ljudem; njegov spomin je blagoslovljen.“

Nepozabni pokojnik se je rodil dne 13. sušca 1853. l. v St. Andražu pri Gorici. Prvi pouk je dobil v domači národni šoli, iz ktere je prišel leta 1863. v četrti normalni razred v Gorici. V tem mestu je tudi obiskoval latinske šole 1864—1872, od l. 1872—1876 pa poslušal zgodovinska, modroslovna in filologična (jezikoslovna) predavanja na vseučiliščih v Pragi, Heidelbergu in Moskvi. Ker ga je pa posvetno življenje mrzelo, sklenil je posvetiti se duhovskemu stanu in zato l. 1876. stopil v Celovško duhovno semenišče. Večkrat nam je pripovedoval, kako se mu je godilo na dolgem potu, ki ga je prehodil iz daljne Moskve do Celovca — peš! Dne 20. malega srpana 1878 v mašnika posvečen je bil kaplan v Železni Kaplji in Sovodji, provizor v Malem Cerknem in oskrbujoči kaplan v Trebnem, od koder je šel l. 1882. v Rim, kjer je kot kaplan v avstrijskem zavodu „S. Maria dell' Anima“ nadaljeval svoje študije in postal doktor rimskega cerkvenega prava. Malega srpana meseca 1884 se je povrnil v svojo škofijo, bil nekaj časa provizor v Steuerbergu, od 23. velikega srpana 1885 pa župnik na Dvoru nad Vrbo. V jeseni 1886 so ga poklicali za špirituala v Celovško duhovno semenišče, kjer je pa radi neugodnih razmer ostal samo eno leto in že dne 24. malega srpana 1887 nastopil župnijo Gorje.

A „Gorje so mu postale gorjé,“ kakor je blagi rajnik sam pravil. V temni noči 10. vel. travna 1888, na praznik Kristusovega vnebohoda je zdrčal, ko se je vračal sam na svoj dom, v strmo globočino kakih 10 metrov in obvisel za nogo celo noč, ne da bi si mogel pomagati. Vsled tega mu je postal ves spodnji život čisto mrtev, da celih deset mesecev ni mogel maševati. S časom se mu je zdravje toliko povrnilo, da je mogel s palico kakih pet minut daleč hoditi. Vkljub mučni bolezni je svojo župnijo od l. 1889. naprej zopet sam oskrboval. Neizmerno mnogo je trpel ta leta rajni dr. Lutman. Hudo je bolelo blagega pokojnika, da ni mogel toliko delati v duhovnem pastirstvu in za blagor milega slovenskega ljudstva, kakor bi rad. Videl je, kako pomanjkuje delavcev v vinogradu Gospodovem in kako redki so rodoljubi, ki bi orali ledino na slovenskem národnem polju, zato ga je bolelo, da je moral sam toliko časa obležati nedelaven na postelji.

Kot župnik se je dr. Lutman mnogo trudil za dušni blagor svojih faranov. Upeljal je v Gorjah 1888 deviško družbo, 1889 pa bratovščino sv. rožnega venca. Skrbéč za lepoto hiše božje se je trudil olupšati cerkev, a imel pri tem mnogo sitnosti in nasprotnikov.

V národnem oziru si je pokojnik veliko prizadeval za probujo slovenskega ljudstva in posebno po njegovem upljiu in delovanju se je ustanovila podružnica sv. Cirila in Metoda in slovenska posojilnica na Ziljski Bistrici. — „Miru“ je bil blagi rajnik zvest prijatelj in velik podpornik. Tudi se je trudil razširjati družbo sv. Mohorja in objavil v Koledarju za l. 1889. zanimive potopisne črtice: „Spomini na Poljsko in Rusko“ in l. 1887. v „Slov. Večernicah“ (zv. 41. in 42.) lep spis „Spomini na Italijo“. — Značajni mož, ki se je kot vzgleden duhovni pastir in vnet ter odločen domoljub čisto žrtvoval za povikšanje časti božje in blagor ter napredek slovenskega ljudstva, kajpak ni ostal brez nasprotnikov, ki so ga grdili na prav ostuden način po svojih „liberalnih“ listih. A to vzornega narodnjaka prav nič ni oviralo, da bi ne nadaljeval neupogljivo svojega národnega delovanja in neustraheno zagovarjal po tolikih hudih nasprotnikih tep-tane pravice koroških Slovencev.

Dne 30. mal. travna 1892. je zapustil dr. M. Lutman Gorjansko župnijo, stopil v stalni pokoj ter se preselil v Ljubno pri Podnartu na Kranjskem. A deloljubivega gospoda ni strpelo v pokoj in že meseca listopada minulega leta je zopet prevzel službo farnega upravitelja v Lipaljevsi.

Celih 11 let fara ni imela več svojega dušnega pastirja, zato so se vrli farani Lutmanovega

prihoda srčno veselili; nadejali so se, da bode vneti dušni pastir stalno pri njih ostal kot župnik, ker je bila fara razpisana do 1. svečana t. l. In res je blagi Lutman sredi prosinca vložil prošnjo za Lipaljsko faro — a „človek obrača — Bog pa obrne“. Vsak dan je opravljal celi brevir v domači cerkvi in te lepe navade tudi pri najhujšem mrazu ni opustil. Hudo se je premrazil in vsled tega se mu je vnela mrena nad možgani. Po tridnevni bolezni je preminul dne 26. prosinca, ravno tisti dan, ob katerem je pred 11 leti v Lipalji vesi umrl njegov prednik, nepozabljivi župnik Adam Kandolf.

Sedaj počiva blagi pokojnik že v hladnem, prezgodnem grobu. Za njim pa žalujemo bridko koroški Slovenci, ki nam je bil vsikdar zvest buditelj!

Nebeško plačilo njegovi duši, večni mir njegovemu telesu, časten spomin njegovemu imenu!

R—n.

Iz Kazaz. (Naš dušni pastir. — Cerkevno petje. — Nagla smrt.) Pravo je zadel dopisnik iz našega kraja, ko je pohvalil našega gospoda provizorja, ki nas tako lepo poučujejo, svojo službo tako zvesto opravljajo in so prijazni proti vsem, zato pa tudi pri vseh priljubljeni. Prav resnico so govorili v tisti pridigi, ko so nas opominjali, naj v ljubezni živimo med seboj kakor pravi krščanski sosedi. Pač lepo je bilo živeti, dokler je bilo še tako. Pa bolj ko se nevera in liberalni duh širi, menj je ljubezni med ljudmi, toliko več pa jeze, sovraštva in prepira. — Zavolj cerkvenega petja nismo vsi enih mislij. Pa zadnjič je spet enkrat naprej zapel Janez Vitus p. d. Rogač, in ljudje po vsej cerkvi so zapeli za njim, da je bilo prav lepo slišati. Bog daj njemu in vsem starim pevcem zdravje še dolgo let, te najrajši poslušamo, ker smo jih navajeni. — V Humčah sta dva nagloma umrla. Eden je bil Blaž Markovič p. d. Pušnik. Sedel je na stolu in pletarček delal, pa na enkrat se je sklonil in umrl. Drugi je Jur Butej, 18-letni Pustotnikov sin; bil je samo 5 dnij v postelji in umrl. Ne vemo ne dneva, ne ure!

Iz Ljubljane. († Josip Marn.) Dne 27. prosinca t. l. je umrl v Ljubljani po dolgi bolezni častni kanonik Josip Marn, odličen mož, kakoršnih imamo Slovenci le malo. Rajni g. Marn se je rodil v Štangi pri Litiji dne 13. sušca 1832, bil v mašnika posvečen 1855, postal l. 1857. učitelj slovenščine in veronauka na Ljubljanski gimnaziji. Dolgih 35 let je budil kot katehet v slovenski mladini katoliško zavest, vzbujal kot profesor slovenščine v mladih srcih národno prepričanje, ljubezen do domovine, ki se naj kaže zlasti z delovanjem na domačem polju za blagor slovenskega národa. Kot marljivi slovenski pisatelj pridobil si je neizmernih zaslug za naše slovstvo z mnogimi temeljitimi spisi, zlasti s svojim „Jezičnikom“, v katerem je natančno in lepo opisal nad 250 slovenskih pisateljev in njih spise. To delo je neprecenljive vrednosti za našo mlado književnost. „Matici Slovenski“ je bil od l. 1886. skrben predstojnik. Leta 1890. je bil imenovan za častnega kanonika, presvitli cesar pa je podelil izvrstnemu in velezaslužnemu učitelju vitežki križ Franc-Josipovega reda. — Pokojni, Slovencev nepozabni g. Marn je bil cerkvi pobožen duhovnik, Matici Slovenski moder predstojnik, šolski mladini nepozaben učitelj, pravi oče, domačemu našemu slovstvu krepak stebel, domovini slovenski eden najzvestejših nje sinov, ki jo je ljubil in zanjo deloval neumorno vse svoje življenje! Večen in časten spomin njega imenu, nebeški mir njega duši!

—r—

Politični pregled.

V državnem zboru se nadaljuje razgovor o državnem proračunu. Katoliški poslanci Treinfels, princ Liechtenstein in dr. Ebenhoch so se krepko potegovali za versko šolo. Minister Gautsch jim je odgovoril, da za zdaj ni mogoče, šolsko postavo ob veljavo djati, da pa hoče z naredbami ustrezati željam katoliškega ljudstva, kolikor mu bo mogoče. Poslanec Spinčič je lepo in temeljito govoril o žalostnih šolskih razmerah na Primorskem, kake krivice se godijo tam Slovencev in Hrvatov. Tudi nas Korošcev se je spomnil in rekel, da so tukaj še od visokih uradnikov „hujskači“ imenovani slovenski rodoljubi, ki se trudijo za zboljšanje slabih šol. — Taaffe še zmirom teše svojo novo večino, ljudje pa mislijo, da ne bo nič prida iztesal. — V koroškem in štajerskem deželnem zboru hočejo narediti postavo, s katero se bo nemščina razglasila za deželni uradni jezik. Ker bi taka postavba naravnost nasprotovala čl. 19. drž. osn. postav, zato mislimo, da ne bo dobila najvišega potrjenja. Slovenci moramo z vsemi postavno dovoljenimi sredstvi ugovarjati, kedar bomo zvedeli, da res mislijo na tako krivično postavbo. — Ogerski liberalci ne bodo

še kmalu dosegli civilnega zakona. V celi deželi se zbuja veliko nasprotstvo zoper to namero. Še liberalna, vladna stranka v tem ni edina, morda se bo celo razcepila. — Ogerski nemadjarški národi se zmirom bolj po robu postavljajo. Meseca velikega travna bodo imeli zastopniki Rumuncev, Slovakov, Srbov, Nemcev, Rusinov in Hrvatov na Dunaju posvetovanje o skupnem postopanju zoper Madjare. Ustanoviti mislijo skupen list v nemškem jeziku. — Predlog madjarskega poslanca Lita, naj bi se polagoma ustanovila posebna ogerska vojna (armada), bil je za sedaj v ogerski zbornici zavržen.

Novoimenovani kardinali so se poklonili sv. Očetu. — Ruski carevič je bil nedavno v Berlinu. Tam so ga slovesno sprejeli. Pravijo, da se imata po leti enkrat sniti nemški in ruski cesar. Kakšne dogovore da imajo, tega pa mi navadni ljudje ne zvemo. — Angleži hočejo pomnožiti svojo posadko v Egiptu; to pa Turkom in Francozom ni po volji. — Pri laških bankah so se razkrile velike sleparije. — Jeseni bo velik katoliški shod v Čikagi v severni Ameriki. Posebno z delavskim vprašanjem se bo pečal in s stanjem ameriških Indijancev in Zamorcev.

Gospodarske stvari.

Kako zboljšati pitno vodo v vodnjakih. Vzame se dobro žganega, prav listavega in luknjičavega oglja. Z nitjo poveže se kakih dvajset večjih kosov v en šopek ali zveženj. Naredi tri take zveženje, vsacega obteži z 2 kilograma težkim, čistim kosom kamnene soli. Te spusti potem na treh raznih stranéh vodnjaka v vodo, prav na dno. Čez tri dni bode voda čista kot kristal in dobra. To ravnanje ponavlja naj se na leto tri do štirikrat, zlasti pa spomladi. Soli ni treba rabiti vselej, ampak le enkrat, k večjemu dvakrat v letu; oglje naj se potem obteži s kamni ali luknjičavo opeko. Oglje se tako nasrka nesnage, salpetra, apna, gipsa itd., da dobi težo premoga in lahko nekaj let v vodnjaku ostane, ker vedno le več ali manj služi kot cedilo, in če drugzega ne, vsaj brani, da se gošča iz dna ne dviga, kedar sesalka ali pumpa deluje.

Novičar.

Na Koroškem. Javni shod katol.-političnega in gospodarskega društva pri Krajcarju nad Tinjami se je na Svečnico prav sijajno dovršil. Došlo je kakih 70 posestnikov in mnogo drugih poslušalcev. Nastopilo je 7 govornikov, med njimi 5 duhovnikov. Vsi govori so bili z navdušenjem sprejeti. — Shod katol.-političnega društva v Selu pri Podkarnosu dne 5. t. m. je bil tudi sijajen. Vse izbe so bile natlačene ljudij, med njimi 50 do 60 posestnikov. Nastopilo je 5 govornikov, katerih besede so se pazljivo poslušale. Tako v kraju, kjer še-le ledino orjemo! O obeh shodih spregovorimo več prihodnjič. — Za Koroško in Štajersko se sprejme več poštnih služabnikov. Prošnje sprejema do 15. svečana t. l. poštno vodstvo v Gradcu. — Zmrznil je neki kmet blizu Bilčovsa. — Mesto Velikovec je kupilo Rudolfjevo hišo in hoče tam bolnišnico napraviti. — Tudi mestno godbo mislijo v Velikovcu ustanoviti. — Ziljska železnica bodo še letos zidali. Koroška hranilnica prevzame delnic 1. vrste za 150.000 gld. in obligacij 1. vrste za 1.400.000 gld. — Vojakom na Koroškem, Štajerskem in Kranjskem hočejo zdaj dajati dvakrat v tednu ovčje meso. To pa Ogrom na ljubo, da prodajo svoje ovce. S tem bi se pa škoda delala našim govedorejcem. Na vprašanje poslanec je vojaški minister odgovoril, da vojaki ne bodo prisiljeni ovčje meso jesti, če ga ne marajo. — Svoje križe imajo s slovenskimi uradovanjem v Šmihelu in v Globasnici. Ovire delajo tako politične, kakor šolske oblasti. — Potres smo čutili na Koroškem o polnoči med 28. in 29. prosincem. — Pri Št. Mohoru je neka ciganka oropala pekovskega učenca vzešči mu 4 gld. 15 kr. Žandarji so baba že dobili. — Pri brodu v Dravogradu se je ladija prekucnila in trije so utonili. Čoln je bil premajhen in je imel toliko primrznjenega ledu, da je na stran visel. — Za cerkev sv. Jožefa v Predoru (Bosna) nam je poslal neimenovan dobrotnik iz Podjunske doline 5 gld.

Na Kranjskem. „Národni dom“ v Ljubljani se bo vendar enkrat zidati začel. Priprave za to se že vršijo. — Umrla sta dva obče spoštovana gospoda; č. g. Janez Koprivnikar, dekan na Vrhniki, in č. g. Josip Marn, profesor in častni kanonik v Ljubljani, spreten in učen slovenski pisatelj, predsednik „Slov. Matice“ in vitez Franc-Josipovega reda. — Osepnice (koze) imajo v Kranjskem okraju. — Okrajna posojilnica v Krškem imela bo svoj občni zbor dne 5. sušca. Lanski račun kaže 185.000 gld. prometa. — V Križu na

Vipavskem so ustanovili bralno društvo. — Šolska hiša je zgorela v Golem. — Tovarnar Prašnikar v Kamniku misli zidati železnico iz Radovljice na Bled in Bohinjsko Bistrico. — Stari rodoljub g. notar dr. Jernej Zupanc v Ljubljani je dobil viteški križ Franc-Josipovega reda. — Osepnice (koze) imajo v Radovici na Belokranjskem. — „Kmetijsko bralnico“ mislijo ustanoviti v Novem mestu.

Na Štajerskem. V Cvetkoveh pri Veliki Nedelji so našli mladega moža zmrznjenega. — V Celju se snuje društvo zasebnih uradnikov, ki bo imelo tudi svojo pomožno blagajnico. — Pri Boštanju je zmrznil neki Markovič iz Artič. — Na Svečnico je Mariborska čitalnica priredila Slomškovo slavnost. — Podpiralna zaloga za slovenske visokošolce v Gradcu je imela lani 2044 gld. dohodkov in 1151 gld. stroškov. — V premogovem rudniku v Skalajah pri Slov. Gradcu se je plin užgal in umoril 4 rudarje; 5 je hudo ranjenih, 5 poškovanih.

Na Primorskem. Cerkvi v Komnu na Krasu so svitli cesar podarili lep mašni ornat in opravo za štiri levite.

Po drugih deželah. Na Dunaju je umrla neka branjevka, ki so jo za revno imeli, pa je zapustila 70.000 gld. — Pri Altonu v Ameriki sta dva vlaka vkup trčila. 8 ljudij je mrtvih, 90 ranjenih. — Turški sultan (cesar) je podaril sv. Očetu papežu za 50letnico eno zlato, z demanti obrobjeno tobakiro. Iz tega se vidi, kako še krivoverci spoštujejo papeža Leona XIII. — V rudniku v Oseku na Češkem so se plini užgali in 17 rudarjev zadušili. — V Nitlebnu na Pruskem je 13 oseb zbolelo za kolero. — Na Laškem je letos hud mraz. V Napolji je nek berač zmrznil, kar je za te kraje redka prikazen. — V Rusiji so kmetje v vednem strahu pred volkovi, katerih je zmirom več. — V rudniku v Tokadu na Ogorskem je začelo goreti in dim je zadušil 19 rudarjev.

Vabilo k družbi sv. Mohorja.

Navada je že, da se poleg „družbinega oglasnika“ vsako leto še posebej zglasimo ob času, ko se po slovenskih pokrajinah nabirajo stari in novi udje družbe sv. Mohorja. Zvesti tej navadi obrčamo se tudi letos do milih naših rojakov s prijaznim povabilom: Pristopite zopet, komur je to le količkaj mogoče, v kolo bratov in sester povsod znane bratovščine, ki vam za boren goldinar pripravljajo v dušni in telesni hasek šest lepih in dragocenih knjig, po vrhu pa ponujajo še obilno duhovnih dobrot za opravljanje vsakdanje bratovske molitve! Podvizajte se, da ne zamudite pristopu odločenega obroka dné 5. sušca — da prej ko prej zvemo, koliko izvodov družbinah knjig se ima v tiskarni natisniti ter se tako izognemo nepotrebnih stroškov. Bližnjim rojakom, koroškim Slovincem pa še posebej polagamo gorečo željo in prošnjo na srce, naj ostanejo družbi zvesti ne samo dosedanjí udje, ampak naj bi jih pristopilo še toliko novih (zlasti, koder jih je zdaj bilo še malo), da bomo vsem drugim Slovincem v največjo radost mogli v prihodnje zapisati: krške škofije številu vsaj 5000!

Da se bode pa spet vršilo vse redno in točno in tudi izpolnile naše nade in želje, v to so nam porok izkušeni č. gg. družbini poverjeniki in sploh vsi goreči gg. duhovniki slovenski, ki storijo v tem oziru, kar morejo. — njim ni treba še le posebnega vabila ali priporočila, oni ne čakajo prošnje. Mirno vam torej, čestiti bratje! zaupamo bližnjo prihodnost Mohorjeve družbe. Vemo, da vas stane tako naraščajoča družba ob nabiri mnogo truda, skrbi in požrtvovalnosti: prosimo le vstrajnosti — plačal bo Bog!

Knjige se prirejajo iste, kakor so naznanjene v družbinem oglasniku letošnjega Koledarja. Slomškov: „Življenja srečen pot“ ima tri dele: I. nauke, II. vzglede in III. molitve, katerim so dostavljene navadne litanije; tako bo služila knjižica kot popoln molitvenik, ki se naroča lahko tudi izvirno vezan ali v usnje z zlato obrezo po 60 kr., ali pa v platno z rudečo obrezo po 40 kr.

Ob tej priliki izrekamo presrečno zahvalo v. g. Konradu Šnap-u, kanoniku prvostolne cerkve Zagrebške, ki je družbi pred kratkim poslal obveznico v vrednosti 100 gld. „s molbom: da me medju utemeljitelje cienjenoga Vašega društva upisati izvolite“.

Velezaslužni narodnjak, župnik in državni poslanec pokojni Božidar Raič pa je bil družbi volil 50 gld., katerih smo po odbitih odstotkih ravnokar prejeli 45 gld. Bog daj vrlemu dobrotniku nebesa!

V Celovcu, dné 5. svečana 1893.

Odbor.

Loterijske srečke od 4. svečana.

Linc 88 83 89 39 52

Trst 69 28 83 43 86

Vabilo.

Podružnica sv. Cirila in Metoda za Tolsti vrh in okolico bode imela v pondeljek dné 13. svečana 1893, ob 3. uri popoldne v gostilni gospe Mar. Ehleitner pri Fari svoj **letni občni zbor** po tem-le dnevnem redu: 1. Pozdrav predsednikov. 2. Slavnostni govor. 3. Petje. 4. Vpisovanje novih udov in vplačevanje starih udov. 5. Volitev zastopnika pri letnem občnem zboru glavne družbe. 6. Razni govori in nasveti. — Po zborovanju petje in prosta zabava. Častiti govorniki, udje te podružnice in vsi rodoljubi so k temu zboru prav prijazno vabljeni in prošeni, da bi ga v obilnem številu počastili.

Odbor.

Naznanilo.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu bo imelo svoj **letni občni zbor** v četrtek dné 23. svečana 1893 ob 1/2 11. uri dopoldne v društveni pisarni, Pernhartove ulice štey. 6., s sledečim vsopredom: 1. Pregled in odobrenje računa za l. 1892. 2. Sklep o porabi čistega dobička. 3. Volitev ravnateljstva. 4. Razprava o posebnih nasvetih. K obilni udeležbi vabi

načelnistvo.

Vabilo.

Zadruga hranilnice in posojilnice v Glinjah ima svoj letošnji **občni zbor** dné 19. svečana t. l. ob 3. uri popoldne v prostorih g. načelnika na Trati pri Glinjah. Dnevni red: 1. Potrjenje letnega računa. 2. Razdelitev čistega dobička. 3. Volitev odbora in računskih pregledovalcev. 4. Privolitev remuneracije načelnstvu. 5. Razni nasveti. — K obilni udeležbi vabi

načelnistvo.

Vabilo.

Hranilnica in posojilnica v Št. Janžu v Rožni dolini ima svoj **občni zbor** dné 14. svečana t. l. ob 1 uri popoldne v gostilni pri Činkovcu. Društveniki so uljudno povabljeni.

Načelnistvo.

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	5	15	6	45
rž	4	40	5	50
ječmen	—	—	—	—
oves	2	25	2	80
hejda	4	40	5	50
turšica (sirk)	3	40	4	30
pšeno	7	20	9	—
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	1	75	2	30
deteljno seme	—	—	—	—
grah	6	—	7	50

Sladko seno je po 2 gld. 60 kr. do 3 gld. — kr., kisló 1 gld. 50 kr. do 2 gld. 20 kr., slama po 1 gld. 80 kr. meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 64 do 66 kr. kila, maslo in puter po 95 do 105 kr. — Pitane vole plačujejo mesarji po 33 do 35 gld. stari cent.

Svojim slovenskim rojakom na spodnjem Koroškem, ki zahajajo v Celovec, priporočam svojo

gostilno „pri KRONI“

na Velikovški cesti v Celovcu. Za dobro jed in pijačo je zmirom skrbnjeno. Pri meni se tudi dober kup prenočuje. S spoštovanjem

Janez Otič, gostilničar.

C. kr. prodaja smodnika v Dravogradu (Unterdrauburg).

Udano podpisani priporočajo svoj izvrstni cesarski smodnik (purbelj) za

možnarje pa tudi za raznesilne patrone,

ki se rabijo pri kamnolomih, kakor tudi

smodnik za lov (jago.)

Kupcem ni treba posebnih izkaznih listkov (Bezugschein). Ob enem priporočam svojo zalogo tržaškega in oblačilnega blaga ter železnine, kakor tudi storjeno obleko vsake velikosti in dober kup. Z odličnim spoštovanjem

Konrad Lorber.

Služba organista

pri farni cerkvi sv. Martina v Borovljah se takoj oddá. Cerkveni peveci so izvrstni. Prevzame se tudi lahko služba cerkovnika. Prosilci naj se osebno pri cerkvenem predstojništvu oglašijo.

Učenca,

kteri je z dobrim vspehom dovršil ljudsko šolo, sprejme takoj v pouk mizarški mojster Alojzij Kobe v Metliki na Dolenjskem.

Lepa kmetija

se prodá iz proste roke v Tinjah, ki ima 36 birnov posetve, 5 oralov travnikov, 18 oralov lepo zaraščenega gozda, veliko paše, vse prav blizo in na ravnem. Pobištvo, lepo zidano in v dobrem stanu, skedenj, velban hlev za 20 repov živine. Pripravno tudi za kako kupčijo, ker stoji pri farni cerkvi v veliki fari, komaj pol ure od železniške postaje. Poljski pridelki in mleko, puter, maslo itd. se lahko in dobro prodajo. Cenjeno je 4200 gld., od katerih more 2000 na hiši uknjiženih ostati. Več pové lastnik Janez Hudelist v Konatičah, pošta Vrba (Velden).

Slovenci!

Pridite radi v mojo pekarsko prodajalnico, v kateri je dobiti dobra in frišna pekarija. Tudi mednice se priporočajo, ker se prav dobro pripravljajo. Z odličnim spoštovanjem

Janez Vovk,

na starem trgu št. 15 v Celovcu.

Med (strd),

izvrsten **pitavec**, se dobi pri meni v plehastih škatljah po 5 kil franko 3 gld. 60 kr. proti poštnemu povzetju. V škaflj po 20 in 40 kil ga računam po 58 kr. kilo. Nadalje priporočam svoj natorni **brinjevec** po 1 gld. 20 kr. liter; dobro, staro **slivovko** po 1 gld. liter; ter dobra **isterška vina**, belo po 18, 20 in 22, črno po 18 kr. liter; staro **hrvaško vino** po 22 in 24 kr. liter v sodih po 56 litrov in več. Za pošteno in pristno blago se jamči

ILEN JEGLIČ,

trgovec in čebelar v Selu, pošta Lesce na Gorenjskem.

Glas iz občinstva.

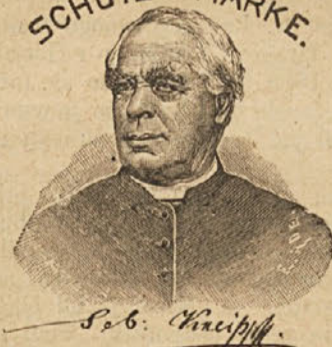
Kdor hoče dobro in po ceni **tržaško blago, moko, špirit, sol, rženo žganje, milo (žajfo) in petrolej**, naj gre v prodajalnico

Ferd. Mussi-ja,

„pri zlatem vencu“ na starem trgu št. 19 v Celovcu,

ki je vsega priporočila vredna. Vsak se lahko sam prepriča, da se mu bo vselej z dobrim in frišnim blagom postreglo.

SCHUTZ - MARKE.

Kdor hoče uživati **dobrote edino pristne**, ne na pol sežgane in slabo okusne

Kneippove sladne kave, naj kupuje le rudeče, stirovoglatale zavoje od Oelzovih bratov, ki nosijo kot varnostno marko sliko s ponvo. Mešana z

Ölzovo kavo,

ki je najboljša in najcenejša kavina primes, daje kavo, ki bobovo breztečno kavo aaleč prekosi, ki je zdrava, dober kup in tečna.

Bratje Ölz v Bregencu,

v Avstro-Oggerski državi edina od častitega gospoda župnika Kneippa priporočena tovarna za sladno kavo.

Dobi se v vseh boljših prodajalnicah za tržaško blago.

Izvrstno reže Ph. Mayfarthova **reporeznica.**

Nadalje se priporočajo stroji za **robkanje turšice**, mlini za trojano moko in mečkalnice, posebni mlini za trojano turšico, ki služi konjem v hrano, mečkalnice za krompir, žitne čistilnice,

slamoreznice

ročne, ali na gepelj ali pa na par, mlin za oljne tropine, mrvo-parec itd.

PH. MAYFARTH in dr., tovarna za stroje. Dunaj II/1, Taborstrasse 76.